

Uppföljning av Granskning av polisens vapenhantering

Version 2

Uppföljning av granskning av polisens vapenhantering

INNEHÅLL

1	BAKGRUND	3
1.1	Styrande dokument	3
1.2	Syfte, mål och revisionsfrågor	3
1.3	Omfattning och avgränsning	3
1.4	Genomförd uppföljning	4
3	ANSVAR/ORGANISATION FÖR POLISENS VAPENHANTERING	5
3.1	Polisens vapenhantering – styrdokument.....	5
4	IT-SYSTEMET VGVAPEN	6
4.1	vgVapen.....	6
5	EFTERLEVNAD AV FAP OCH FÖRORDNING	7
5.1	Kompetensprov	7
5.3	Inventering och förteckning av vapen.....	8
6	SAMMANFATTNING	10

BILAGA – Beslut från RPC om åtgärder, 2019-09-30

1 Bakgrund

Internrevisionen granskade under 2017, i enlighet med revisionsplanen för 2016-2017, polisens vapenhantering. Granskningen och rapportskrivningen genomfördes under perioden januari – juni 2017. Inhämtning av verksamhetens åtgärdsförslag och åtgärdsformulering pågick under juni-november 2017 och verksamhetens åtgärdsförslag diskuterades i NSLG i december 2017. Efter detta fattade Rikspolischefen beslut om att de föreslagna åtgärderna skulle genomföras och rapporten beslutades av internrevisionschefen i början av februari 2018.

Under granskningen konstaterades att det inte fanns någon nationell samordningsansvarig inom området. Ansvaret för polisens vapenhantering var i vissa stycken otydligt vilket medförde att flera av avdelningarna inte kände till sitt ansvar enligt FAP 104-2.

Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd FAP 104-2 om Polisens skjutvapen m.m.¹ reglerar hanteringen av tjänstevapen, bland annat tilldelning, användning och återtagande av vapen.

1.1 Styrande dokument

Polisens vapenhantering granskades huvudsakligen utifrån följande styrande dokument:

- Förordning (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m.
- FAP 104-2 Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om polisens skjutvapen m.m.

I rapporten avsågs med ”FAP”, FAP 104-2 om inget annat angavs och så är det även i denna uppföljning.

1.2 Syfte, mål och revisionsfrågor

Granskningen besvarade revisionsfrågorna:

- Är ansvaret för polisens vapenhantering definierat?
- Efterlevs förordning (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m. samt FAP 104-2 Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om polisens skjutvapen m.m.?

1.3 Omfattning och avgränsning

Med vapen avsågs i granskningen de tjänstevapen som tilldelats alla poliser som i sin funktion förväntas utföra taktiska ingripanden som kan innebära våldsanvändning².

Denna uppföljning sakgranskades i april 2019 av berörda funktioner. Begäran om inhämtande av åtgärdsförslag skickades till RPC kansli i maj 2019.

¹ PMFS 2016:5.

² FAP 776-1 Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om utbildning i polisiär konflikthantering.

1.4 Genomförd uppföljning

Internrevisionen har nu genomfört en fördjupad uppföljning av de beslutade åtgärderna. Flera av internrevisionens rekommendationer och verksamhetens beslutade åtgärdsförslag utifrån granskningen 2017 är genomförda och några av internrevisionens rekommendationer lämnades utan åtgärd.

De åtgärder som följs upp i denna uppföljning är återstående åtgärder som redovisas nedan. Även om tidsfristen för åtgärderna inte gått ut blir uppföljningen en indikator på hur genomförandet av de beslutade åtgärderna fortskrider. Uppföljningen har företrädesvis utförts genom intervjuer med de ansvariga för genomförandet av de beslutade åtgärderna och har genomförts under hösten/vintern 2018-2019. De intervjuade arbetar vid it-avdelningen, UC Stockholm vid Noa och ekonomiavdelningen. Inom ramen för uppföljningen gjordes ett stickprov med samma frågor som ställdes vid granskningen rörande polisens vapenhantering, för att mäta utvecklingen.

I samtliga regioner har andelen avlagda godkända kompetensprov ökat, om än marginellt i de flesta.

När det gäller kompetensprov som inte genomförts inom 12 månader men inte överskridit 18-månadersgränsen finns också ett gemensamt mönster mellan regionerna. Samtliga regioner, förutom någon som ligger still, har minskat antalet i denna kategori, varav några kraftigt.

Beträffande kompetensprov som inte genomförts inom 18 månader är också tendensen den samma mellan regionerna. Samtliga regioner, förutom någon som minskat kraftigt, har ökat antalet i denna kategori. Det vill säga att fler inte har avlagt kompetensprov inom 18 månader.

Internrevisionen ställde frågan till regionernas kontaktpersoner; vad kan det bero på att utvecklingen ser ut som den gör och att regionernas utveckling harmonierar så väl. De svar som inkommit varierar och är mer att likna vid gissningar än vetenskap.

Det har varit svårt att få svar på hur många vapen som återtagits i regionerna och anledningen till att inte fler vapen återtas, trots att regleringen är tydlig. Det är bara fyra regioner som lämnat svar på frågan. Återtagande av vapen sker, men inte i den omfattning som kan förväntas beroende på ökningen av personer som inte avlagt kompetensprov inom 18 månader.

En övergripande och sammantagen iakttagelse internrevisionen gör är att det fortfarande saknas nationell samordning och kontroll över vapenhanteringsfrågor.

Rubrikerna i denna uppföljning speglar rubrikerna i internrevisionens granskningsrapport från 2018 under vilka iakttagelser gjorts, rekommendationer lämnats och tidigare åtgärder beslutats.

Uppföljningen sakgranskades under april-maj 2019 av ekonomiavdelningen, NOA (UC Stockholm) och it-avdelningen.

3 Ansvar/organisation för polisens vapenhantering

3.1 Polisens vapenhantering – styrdokument

Iakttagelse

Nationella styrdokument för myndighetens vapenhantering saknades i stort förutom det som regleras i FAP.

Ansvar för vapenhanteringen var delvis otydligt vilket medförde att avdelningarna i vissa fall hade utgått från att deras vapenhantering ingått i regionernas ansvar och därför inte insett sitt eget ansvar enligt FAP.

UC Stockholm ansåg att det var oklart vem som har ansvar för uppföljning av efterlevnad av FAP då ansvaret för Polismyndighetens vapenhantering är delat.

Rättsavdelningen ansåg att utgivaren av ett styrdokument även ansvarar för uppföljning av efterlevnaden, även om processansvaret är delat.

Rättsavdelningen hade en förhoppning; att eventuella oklarheter kring ansvar för uppföljning av efterlevnaden fångas i arbetet med inventeringen av nationella styrdokument som pågick. Arbetet skulle redovisas till chefen för Rättsavdelningen senast den 3 april 2018.

Rekommendation

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderade att (Noa genom) UC Stockholm:

- utreder behov av nationella styrdokument för polisens vapenhantering
- kommunicerar med regionerna och avdelningarna för att tydliggöra ansvaret enligt FAP 104-2 samt
- tydliggör och beslutar om ansvar för uppföljning av efterlevnaden av FAP

Åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendation

Svar lämnat av	Utvecklingscentrum Stockholm
Åtgärder	Utvecklingscentrum Stockholm utreder behoven av tydliggörande i de styrdokument som reglerar Polismyndighetens vapenhantering samt genomför, vid behov, justeringar i styrdokument
Ansvarig	Utvecklingscentrum Stockholm, chef gruppen för ordning och säkerhet
Tidsplan	Åtgärderna ska vara genomförda senast den 31 december 2018

Vidtagna åtgärder:

UC Stockholm håller på med en revidering av FAP och tar ett större grepp än vad internrevisionen rekommenderade. Det återstår en del processande, bland annat rörande

polisers bärande av vapen utanför tjänsten. Dessutom kommer månadsgränserna för kompetensskjutning att bevakas tydligare. Arbetet går enligt plan och den reviderade FAP beräknas vara färdig för beslut under våren 2019. Även ansvarsfrågan för uppföljning av efterlevnaden av FAP kommer att omhändertas (se vidare 5.1).

Arbetet är försenat men internrevisionen ser ändå positivt på UC Stockholms initiativ till att ta ett större grepp vid revideringen av FAP än IR rekommenderade samt att arbetet går enligt UC Stockholms nya tidplan.

4 It-systemet vgVapen

4.1 vgVapen

Iakttagelse

Systemet anses föråldrat och ibland otillförlitligt. Ett nytt nationellt vapenhanteringssystem inväntas, för att inte behöva lägga tid på att registrera informationen två gånger.

It-avdelningen uppskattade att ett nytt nationellt vapenhanteringssystem ligger cirka 3-4 år bort i tiden. Samtliga intervjuade som var användare av vgVapen ansåg att det är viktigt att ta fram ett nationellt tillförlitligt system för registrering av vapenhantering.

Rekommendation

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderade att it-avdelningens påbörjade arbete med att ta fram ett nytt nationellt inventoriesystem där vapenhantering ingår, fortlöper enligt den planering som fanns då.

Åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendation

Svar lämnat av	It-avdelningen, UAF, gruppchef för Ärendehantering
Åtgärder	It-avdelningen kommer att ta fram ett nytt nationellt inventoriesystem där vapenhantering ingår. Arbetet kommer att startas hösten 2017 och beräknas vara klart 2019/2020
Ansvarig	It-avdelningen, UAF, gruppchef för Ekonomi
Tidsplan	Startar: hösten 2017 Avslutas: 2019/2020

Vidtagna åtgärder:

Arbetet skulle startat under hösten 2017 men kom av flera skäl igång först i januari 2018.

Verksamheten håller på med en verksamhetsanalys för vapen och beklädnad vilken ska vara klar andra kvartalet 2019. Under 2015 påbörjades ett arbete med att ta fram ett nytt vapenhanteringssystem som dock lades ner. Den verksamhetsanalys som gjordes inom ramen för det arbetet ligger till grund för den verksamhetsanalys som nu håller på att tas fram, vilket bör underlätta arbetet.

Samtidigt håller it-avdelningen på att sondera bland befintliga system såväl internt som externt vilket ska vara klart samtidigt som verksamhetsanalysen är färdig. Hittas ett system internt kan implementeringen sätta igång direkt efter att verksamhetsanalysen är avslutad, måste ett system avropas kan man i bästa fall komma igång fjärde kvartalet 2019 eller i början av 2020. Behöver ett system upphandlas kommer tidplanen att bli 2020. Mellan första och andra kvartalet 2019 kommer ett vägval mellan de tre möjligheterna att göras.

Under maj 2019 ska arbetet sammanställas och en skriftlig slutrapport ska redovisas i juni 2019. I bästa fall kan ett nytt system för vapeninventering vara i drift sent 2019.

Internrevisionen har tagit del av uppdragsbeskrivningen för verksamhetsanalys rörande ett nationellt utrustnings- och materialregister med en fastställd tidplan för de olika momenten. Uppdragsbeskrivningen är daterad 12 december 2018 och arbetet löper på enligt planen.

5 Efterlevnad av FAP och förordning

5.1 Kompetensprov

Enligt FAP framgår följande gällande kompetensprov:

33 § Polisregionen, avdelningen respektive Säkerhetspolisen ska genom ett av Polismyndigheten fastställt kompetensprov regelbundet kontrollera att polismännen uppfyller de krav som ställs i utbildningsplanen. Kompetensprov ska genomföras minst var tolfte månad. Kompetensprovet ska genomföras under ledning av en instruktör med utbildning i enlighet med vad som beslutats av Polismyndigheten.

34 § Om det har förflutit mer än 18 månader sedan en polisman med godkänt resultat avlade kompetensprov för ett tilldelat skjutvapen, ska beslutas om att återta skjutvapnet från honom eller henne.

35 § Undantag från 34 § får beslutas om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl. Beslutet ska dokumenteras.

36 § Polisregionerna och avdelningarna ska årligen, efter begäran från Polismyndigheten kunna redovisa uppgifter om utfallet av kompetensproven och antalet återtagna skjutvapen enligt 34 §.

Iakttagelse

Det varierade om samtliga kompetensprov registrerades i vgVapen. Kompetensprov kunde genomföras obegränsat antal gånger inom 18-månadersperioden.

De nationella avdelningarna hade ingen egen instans i vgVapen och hade inte varit medveten om sitt ansvar enligt FAP utan förlitat sig på att avdelningarna ingår i regionernas redovisning i vgVapen, som i den tidigare polisorganisationen.

Sedan den nya myndigheten bildades hade varken regionerna eller avdelningarna fått någon begäran från nationell nivå om att årligen redovisa uppgifter om utfallet av kompetensprov och antalet återtagna skjutvapen enligt 36 § i FAP.

Rekommendation

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderade att (Noa genom) UC Stockholm:

- kommunicerar med regionerna och avdelningarna för att tydliggöra ansvar för kompetensprov enligt FAP 104-2,
- kommunicerar med regionerna och avdelningarna för att tydliggöra ansvar för återtagande av tilldelat vapen enligt FAP 104-2 34 § samt
- tydliggör ansvaret för uppföljning av kompetensprov enligt FAP 104-2 36 §

Åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendation

Svar lämnat av	Utvecklingscentrum Stockholm
Åtgärder	Utvecklingscentrum Stockholm utreder behoven av tydliggörande i de styrdokument som reglerar Polismyndighetens vapenhantering samt genomför, vid behov, justeringar i styrdokument
Ansvarig	Utvecklingscentrum Stockholm, chef gruppen för ordning och säkerhet
Tidsplan	Åtgärderna ska vara genomförda senast den 31 december 2018

Vidtagna åtgärder:

Ansvarsfördelningen för uppföljningen av FAP har reviderats och tydliggjorts i Polismyndighetens arbetsordning (AO). I tidigare skrivning angavs att utgivaren av ett styrdokument även ansvarade för uppföljningen av efterlevnaden, även om processansvaret är delat. Detta är nu reglerat i AO (7 kap. 14 § 2 st.) till att de processansvariga ansvarar för uppföljning av respektive process om processansvaret är delat, vilket det är för FAP. Noa kommer följa upp vapenhanteringen i stort medan HR kommer följa upp kompetensdelen.

Internrevisionen anser att den reglering som gjorts i AO tydliggör ansvaren för uppföljning av FAP och att åtgärden därigenom är genomförd.

5.3 Inventering och förteckning av vapen

Iakttagelse

Enligt förordning (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m. framgår att:

5 § En myndighet som har skjutvapen skall hantera dem på ett sätt som är betryggande från säkerhetssynpunkt.

Myndigheten skall hålla god ordning på skjutvapnen och föra en förteckning över myndighetens samtliga skjutvapen. Av förteckningen skall framgå för vilket ändamål ett vapen disponeras och vid vilken organisatorisk enhet vapnet finns eller vem som har tilldelats det.

6 § Myndigheten skall årligen inventera de skjutvapen som myndigheten har.

Den senaste nationella sammanställningen av polisens vapeninventeringar genomfördes 2014 av Polisavdelningen vid Rikspolisstyrelsen.

Rekommendation

Gul – Mindre väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderade att Noa och Ekonomiavdelningen i samråd utreder och överväger att upprätta en nationell sammanställning av regionernas och avdelningarnas årliga inventeringar av tilldelade vapen för att förstärka kontrollen inom polisens vapenhantering.

Åtgärder med anledning av internrevisionens rekommendation

Svar lämnat av	Enhetschef, serviceenheten, EA
Åtgärder	Efter samråd med såväl enhetschefen för UC Stockholm som biträdande avdelningschefen för ekonomiavdelningen åtar sig ekonomiavdelningen (inköpsenheten) att ansvara för nationell sammanställning av de årliga vapeninventeringar som utförs av polisregionerna och avdelningarna
Ansvarig	Chefen för inköpsenheten, EA
Tidsplan	En första sammanställning ska genomföras senast den 31 december 2018

Vidtagna åtgärder:

En nationell sammanställning av Polismyndighetens vapeninnehav är inte möjlig att genomföra inom befintligt system eftersom det förutsätter att information från respektive fraktion tas ur systemet och sammanställs utanför systemet. Detta medför en potentiell säkerhetsrisk i anslutning till överföring men framförallt lagring av information på annan plats. Ytterligare en dimension är att den aggregerade mängden information i sig innebär ökad säkerhetsrisk rörande polisens operativa förmåga.

Arbetet med att ta fram ett nytt utrustnings- och materialregister fortskrider (se 4.1). En uppdragsbeskrivning för verksamhetsanalys avseende ett nationellt utrustnings- och materielregister (där vapen är prioriterat) föredrogs för arbetstagarorganisationerna (MBL 19) i december 2018. Enligt uppdragsbeskrivningen ska arbetet sammanställas under maj 2019 och slutredovisas i juni 2019, då även en pilot eventuellt ska starta. Verksamhetsanalysen ligger till grund för kravställning på kommande it-stöd.

Med tanke på detta, som ligger relativt nära i tid, och att den information som ska sammanställas har mycket högt skyddsvärde anser ekonomiavdelningens ledningsgrupp att

motiven och nyttan med att genomföra sammanställningen är svaga/oklara. Sammanställd information behöver också underhållas/förvaltas. Dessutom finns ingen naturlig mottagare och heller ingen som efterfrågar en nationell sammanställning.

Internrevisionen har haft flera kontakter med ekonomiavdelningen med anledning av att de slutligen valt att avstå från att genomföra beslutad åtgärd.

Vid internrevisionens föredragning av uppföljningen av granskningen av polisens vapenhantering beslutade Rikspolischefen att en nationell sammanställning, trots ovan angivna argument, ska genomföras varför denna rekommendation (5.3) har reviderats.

Ny reviderad rekommendation 5.3

Orange – Väsentlig brist

Internrevisionen rekommenderar att Ekonomiavdelningen upprättar en nationell sammanställning av regionernas och avdelningarnas årliga inventeringar av tilldelade vapen för att förstärka kontrollen inom polisens vapenhantering.

Konsekvensen av om rekommendationen inte följs är att det inte finns någon nationell samlad bild av polismyndighetens vapenbestånd vilket det ska göra enligt Förordning (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m. 5 § och 6 §, vilket kan medföra betydande negativa konsekvenser för verksamheten.

6 Sammanfattning

Internrevisionen anser att verksamheten är på god väg att genomföra de flesta av de beslutade åtgärderna utifrån de rekommendationer internrevisionen lämnade i granskningsrapporten rörande polisens vapenhantering. Arbetet är dock något försenat.

FAP är under en revidering som förväntas vara klar för beslut under våren 2019. Bland annat kommer tidsfristerna för kompetensskjutningar att bevakas hårdare. Ansvarsfördelningen för uppföljningen av FAP är tydliggjort i arbetsordningen. HR följer upp kompetensdelen medan Noa följer upp övrig vapenhantering.

Det har framförts argument för att i nuläget inte upprätta en nationell sammanställning av regionernas och avdelningarnas årliga inventeringar av tilldelade vapen, trots att ingen nationell sammanställning genomförts i den nya Polismyndigheten, vilket är föreskrivet i förordningen (1996:31). Ett nationellt utrustnings- och materialregister, med vapenhantering prioriterat, är under framtagande och vapendelen beräknas vara i drift senast under 2020.

Lasse Sjöberg

Datum
2019-09-30

Beslutsprotokoll
RPC 165/2019

Dariennr, ärende
A001.394/2017

Saknr
977

Beslutande Rikspolischefen Anders Thornberg	Föredragande Verksamhetsutvecklaren Johan Gunnarsson
Övriga som deltagit i den slutliga handläggningen Avdelningschefen Martin Valfridsson <i>MV</i> Avdelningschefen Fredrik Modigh <i>FM</i> Internrevisionschefen Stina N Kristiansson <i>SN</i>	
Ärende Beslut om åtgärd med anledning av internrevisionens uppföljning av granskning av polisens vapenhantering	
Beslut Internrevisionen granskade under 2017 Polismyndighetens vapenhantering. Internrevisionen har följt upp granskningen och har lämnat en ny reviderad rekommendation. Utifrån denna har ekonomiavdelningen (EA) lämnat förslag till åtgärd som har beretts vid rikspolischefens kansli. Polismyndigheten beslutar följande. Åtgärd enligt ny reviderad rekommendation 5.3 EA ska upprätta en nationell sammanställning av polisregionernas och avdelningarnas årliga inventeringar av tilldelade vapen. Ansvarig för åtgärdens genomförande är chefen för EA och arbetet ska vara genomfört senast den 30 juni 2020.	
Kostnad -	Finansiering -

Vid protokollet

Johan Gunnarsson
Johan Gunnarsson

Justeras

Anders Thornberg
Anders Thornberg

Sändlista Samtliga polisregioner och avdelningar Internrevisionen	Kopia till Arbetstagarorganisationerna Skyddsorganisationen
---	---